

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ

С К О Р О Т Е Ч А.

ГОД. I.

ИЗДАЕ,

ТЕЧ. I.

ДИМИТРИЙ ИОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 6. Септемв.

Число 20.

1842.

НАРОДНА ПЪСМА СРБСКА. *)

Разболесе Деспоте Иоване
 У славномѣ месту Беркасову,
 Разболесе и оѣе умрети.
 На самрти ситну кнѣгу пише,
 Па дозива Ваистине слугу:
 „Ваистине мое чедо драго
 „Ватай конѣ у лаке кочіе,
 „И ево ти ситна кнѣга мала,
 „Па ты иди месту Купинову
 „А до мое Анѣліе майке;
 „Али немой казивати майки,
 „Да самѣ иданѣ на самрти боланѣ;
 „Веѣъ овако ты говори майки:
 „Ей госпоіо Анѣліо майко,
 „Иова ти се на войску опраля
 „Преко мора за седамѣ година,
 „Стару майку зове на састанку,
 „Радѣ са старомѣ састатисе майкомѣ.
 Кадѣ саслуша слуга господара,
 Вата конѣ у лаке кочіе,
 И узима ситну кнѣгу малу.
 На пооду вели иѣму Иова:
 „Ваистине мое чедо драго
 „Кадѣ ты будешѣ спрама Крушедола,
 „Сврни сыне цркѣи на ютренѣ,
 „Подай кнѣгу Максиму владыки,
 „Ал' подкрадомѣ да не види майка.
 Поѣе слуга съ Богомѣ путовати,
 У Суботу у очи Неделѣ.
 За данѣ поѣе Купинову доѣе,
 Купинову стиже на вечериѣ.
 Нема двору Анѣліе майке,
 Одштетала у біелу цркѣу,
 Да обстои светое вечериѣ.

Кадѣ изѣ цркѣе Анѣліа доѣе,
 Целива є Ваистине слуга,
 Целива є у skutъ и у руку,
 Жалостно се нѣоизи замолио:
 „Ей госпоіо Анѣліо Майко
 „Мене є Иова до тебе послао.
 Онда вели Анѣліа Майка:
 „Чедо мое Ваистине слуго,
 „Какѣва му є голема неволя,
 „Те ме Иова до себе призива?
 „Єл' на миру Деспоте Иоване?
 „Єл' на миру люба Иованова?
 Ал' беседи Ваистине слуга:
 „Ей госпоіо Анѣліо Майко,
 „На миру є Деспоте Иоване,
 „На миру є люба Иованова.
 „Мене є Иова до тебе послао,
 „Єрѣ се Иова на войску опраля
 „Преко мора за седамѣ година,
 „Стару Майку зове на састанку,
 „Радѣ са старомѣ састатисе майкомѣ.
 Анѣліа тио одговара:
 „Ваистине мое чедо драго,
 „Почекай ме мало за малена,
 „Докѣ покромимѣ три аршина платна,
 „Да я справимѣ Иовану кошулѣ.
 (продужиѣесе)

ПРАВИ УЗРОК И ПОЧЕТАК СКУПЉАЊА НАШИЈЕХ НАРОДНИЈЕХ ПЈЕСАМА.

од Вука Стеф. Караѣиѣа.

Г. П. А. Поповиѣ (у 20. и 23. броју Српскога народнога листа од ове године) препируѣи се с Г. Борѣјиєм I. Петровиѣем о нашијем народнијем пјесмама навео је моје ријечи из предговора к малој простонародној пјеспарици. Будуѣи да Г. П. А.

*) Овако є пѣвао ову пѣсму, у Манастиру Крушедолу, о Майки Анѣліи, Мойсіе Срдановѣ слепачѣ, родомѣ изѣ Баната, изѣ мѣста Итебелѣ. —

Поповић сам каже, да је ову цијелу распру подигао највише за љубав светој истини; за то и ја морам из тога истог узрока (т. ј. за љубав светој истини), и то не само за данашњи нараштај, него и за потомство, оне моје ријечи протолковати.

Да је покојни Лукиан Мушицки 1805. или 1806. године у Карловцима питао за народне пјесме нас момчад из Србије, која смо се онда налазила ондје, то је цијела истина; али да је оно његово питање мене у Бечу послвије 7—8 година навратило, да наше народне пјесме почнем купити и штампати, то није истина, него је томе прави и једини узрок Г. Копитар.

Ја сам дошао у Беч његдје око половине јесени 1813 године, и написавши ондје малу књижицу (као писмо Кара-Ђорђевију Петровићу) пођем да је штампам на свршетку оне године. Овај рукопис мој дође Г. Копитару, као Цензору, у руке и познавши он из њега (као што је сам онда говорио, и сад као што говори), да сам ја човјек од народа, и да сам друкчији од свију Срба, које је он донде виђао и познавао, дође к мени, да ме види. И тако познавши се самном, наговори ме мало по мало не само да пишем народне пјесме, него и ријечи и Граматик у. Наговарајући ме на прво доносио ми је не само Качићев разговор угодни народа Словинскога, него и Фортисово путовање по Далмацији, и Ердерово *Stimme der Völker*, гдје је била штампана пјесма о племенитој Асан-Агиници; а за ријечи донијо ми је читав риз хартије исјечене на једнаке листиће у осмини. Било је онда ученијех Срба у Бечу, који су сав овај посао држали за беспослицу и говорили ми у очи, да не кварим хартије у залуд; но мени се учини боље и милије послушати Г. Копитара, него њих. Г. Копитар каже, да је наше народне пјесме слушао његдје од Хрвата граничара, и да је најприје молио ондје у Бечу њекаквога Рапковића, који је био официрски син из границе,

да му коју напише, по томе да је наговорао Фрушића и Давидовића не само на скупљање народнијех пјесама, него и на писање Рјечника и Граматике; но да је сва његова молба и наговарање било у залуд, јер ни један од поменуте тројице нијесу били за то. Тако што се тиче првога узрока и почетка мога скупљања нашијех народнијех пјесама, ријечи и правила у језику, то је једина заслуга Г. Копитара; за то сам и казао у предговору к другом издању пјесама на страни LXII: „Почетак скупљања ови народни пјесама (као и остали свију моји књижевни послова) био је у Бечу 1815 године изненада.“

Што сам ја ондје у предговору к малој простонародној пјеснарици, као и послвије у посвети друге књижице нашијех пјесама Г. Копитару, казао у овоме смислу за Мушицкога, оно су били само ђачки комплименти. Не знам како је у другијех народа, али је у нас било књижевника, и сад их има, који су напријед добили славу за оно, што ће учинити. Тако се и Мушицки још као архиђакон почео славити за Славенску и Српску граматик у, за Библијски Рјечник, за Српску Литературу и Поезију, што ће написати, и то све боље него и ко други што би учинио. И то је био један између највећијех узрока, за што Мушицки за живота свога није издао никакве књиге. Он би за своју Славенску граматик у, макар каква да би она била, добио толико новаца, да би могао најмање половину дуга Шишатовачкога намирити; али га сви пријатељи његови нијесу могли на то наговорити: јер се бојао, да не изгуби своју славу. Тако сам и ја онда, гледајући, као и многи други, више на то, ко говори, него, шта се говори, тражио препоруку и покровитељство у хвали Мушицкога. По ријечима мојима у предговору к другој књижици нашијех народнијех пјесама (у Бечу 1815) могао би сватко помислити, да је Мушицки скупио и мени дао Бог зна колико нашијех народ-

нијех пјесама, а ја сам послје у предговору к четвртој књизи (у Бечу 1833.) за живота његова показао, да ми није дао више од 3 — 4 пјесме, које су тако рђаве, да их нијесам могао штампати осим оне о Донаверту (у Даници за годину 1826).

Да ја оне вриједности нашијеш народнијех пјесама, коју су Грим и Гете и Копитар у њима нашли и свијету је казали, нијесам познавао ни онда, кад сам прву ону књижицу штампашао, то је цијела истина; али се јачачије може рећи, да ју је Мушицки много мање од мене познавао. Много мање велим за то, јер сам се ја родио и одрастао ондје, гдје су се пјесме јуначке пјевале и казивале (као у сред Ерцеговине), и знао сам их још из дјетињства силу Божију, и разумијевао сам их све онако добро, као што их и народ разумије, и миле су ми биле, као што су и осталом народу; а Мушицки, као Бачванин, који је у дјетињству из села изишао, и млад се покалуђерио, могао је коју чути гдје мимогред од какве жене у Бачкој или од слијепца или сљеице пред црквом; али заиста нити је какве знао, нити их је разумијевао (а камо ли да је њихову праву вриједност познавао). И ја, који сам послје (1815 — 1816) с њиме живљео, могу казати, као њеко чудо, да он, премда је народне наше пјесме радо имао и хвалио, није имао праве воље нити их читати, ни слушати! Он је на молбу моју добављао у Шинатовац 1815. године слијепца Филипа Вишњића, те сам од њега писао пјесме, и ја сам оне исте године за то доводио ондје Тешана Подруговића; и он нигда није могао једну читаву пјесму саслушати од кога њих, него само почне мало слушати, па онда или отиде или прекине пјесму; а тако је истачинио, и кад сам му ја хтјео читати преписане пјесме! По свој прилици је био томе узрок, што се из младости навикао на Славенски језик и на мисли и стихове другијех народа, па му се оно наше све чинило протото и ниско, као што је и мени много

пута говорио, да ћу пишући овако народнијем језиком остати до вијека само простонародни списатељ. Кад би Мушицки и послје познавао сву праву вриједност нашијех народнијех пјесама, онда би он њиховијем духом, и језиком пјевао своје народу, а не би Римскијем размјером, за који још остаје питање, да ли се у нас може пјесмом назвати, и онако мјешовитијем језиком, који у право узевши није никакав језик. Читатељи се ласно могу опоменути језика у његовој родољубивој оди Михаилу Витковићу (у Будиму 1811.), која се почиње: „Здѣ, гди затворив священне школе двер „Деветый ево проводим нынѣ крат“ и т. д.

А што се послје он у Српском језику мало поправио (колико је могуће било), томе је узрок његово познанство и живљење самном (ово се може посвједочити различнијем свједочанствима).

(конацъ слѣдуе)

Б У Г А Р С К А.

(изъ новина Ost und West)

Прекрасаѣ онаѣ дивльѣѣ предѣль, кои наравѣ чудновато одѣ сѣвера дражестнымъ обалама Дунава, одѣ истока тамномъ боіомъ црнога мора, одѣ юга грдномъ горомъ Балкана, а одѣ запада такоѣерѣ краснымъ веригама брда гранични, зовесе Бугарска, нѣкада одѣ Римляна сурова Мезіа прозвана, страховито заточенѣ прогнаника. Негледеѣи на големе, а и многобројне пустынѣ, земля иста има одвеѣѣ дражестне предѣле. Пріе свега особито напоменути валя положай на брежне варошице Бабадага, сѣ нѣлымъ горостаснымъ околинама. Ню сматраюѣи и нехотице човекѣ се сеѣа топлица Гастайнски и други огромны у Тиролској.

Величанствено очараваюѣа околина Шумле несравнѣно е лѣпа. У дубокој кршевитој гудури лежи ова безопасна варошь, која никадѣ у своимъ зидинама туѣу войничку силу угледала не. Видисе дакле, чега ради и опростити треба, што су башѣ ста-

новниці ове вароши више упорниѣгъ, поноси-
тиѣгъ и суровиѣгъ значая, неголи многи дру-
ги становниці истога предѣла. Кромь кр-
шевите свое нарави, у Шумли има юшь єд-
на велика знаменитость, т. е. на кули сать,
коега ясань ударь одвеѣ ми є допаосе. О-
вай садь єдинный є одь ове врсти у читавой
Турской.

Не далеко одь Шумле у Нахиі Єнипа-
зарской, лежи село по имену Модара,
кое осимь свію на свѣту є найзнаменитіе.
Пристойность ми забраное, све епикурейске
правице овогь села избраяти, куда се сва
изгублѣна красна дѣчица цѣле Румелие и А-
натоліе скупа доносе. Веѣа часть становника
ове землѣ есу Бугари, и само у великимъ
варошима, као што є Варна, Шумла, Руш-
чукъ, Софія, Силистрія, Видинь, више се
Турака находи.

Главна варошь цѣле Бугарске садь є
Варна. Како є ова постала различно се го-
говори. Исторично доказатисе неможе, да
ли є Варна у стара времена Одессусъ назив-
вана была. Име Діонисіополісь, кое
нѣки овой вароши придаю, юшь є неоснова-
ніе, акопремь се остатци храма, светомъ
Діонисіи посвеѣногь, юшь и данасъ на-
ходе. Найвѣроятніе ипакъ быти видисе, да
є Варна, као и многе друге на црномь мору
вароши, одь Милезіанаца основана, коя є
юшь у седмомь вѣку пре Христа богата на-
селѣнія овдѣ имала. Съ прибрежя Гелете,
кое є дрзко къ црномь мору пригнуто,
ако далеко преко пристаништа погледамо,
и смотривши амфитеатралну изь мора дижу-
ѣу се са зеленымъ вртовила и съ трептеѣимъ
украшаима окиѣну варошь, то намь се
фантазія забавля по дражестнымъ Памире
поляма, и висеѣимъ увеселителнымъ врто-
вила Семирамиса.

Варна є велика, и дань данасъ има юшь
приличне улице, и домове одь камена зида-
не. Свакій домь, кои є высокимъ особитымъ
зидомъ обграѣнъ, изгледа на подобіе
малогь каковогь града. Утврѣнѣ вароши,

кое є садь веѣ сасвимъ разрушено, было є
красно и добро. Пазарь є овде какогьдѣ и
у свима турскимъ варошима. Не далеко одь
нѣ налазисе нѣколико православны црква,
кое особито почитанѣ заслужую. Често су
овакове цркве подь земльомъ, и собствено
нѣово устроєніе опоминѣ на угнѣтаванѣ прве
христіанске цркве. Новодошавшій Паша одь
Варне красань є, любезань и изображенъ
човекъ; носи широке модре са сребрнымъ
цвѣтемъ извезене хальине; свакога милости-
во предусрета. Кадь є, приликомъ долазка
свогь у Варну, преко развалина нѣкадаш-
ныи красны бедема у варошь уяхао, лѣше
му се черте смѣнеѣегъ облика променуше у
озбильность и тугу. Кадь є поредь велике
страже прояхао, войници су га поздравили. —
Стара на морской страни вароши лежеѣа
тврѣава съ деветь кула, нѣкадашня акропо-
лись вароши, свое постанѣ захвалити има снаж-
нымъ нѣкада Генуизима. На полакъ пору-
шена арабеска, кою смо изь єднога зида
извуѣи дали, представля умируѣегъ Сокра-
та. Околина Варне є дражестна. Многи ви-
ногради представляю дивлѣй, ал' лѣпый из-
гледь. На стрменитымъ бреговима мора на-
лазесе православни манастири, кои су пре-
красна мѣста уединѣнія и покаяня.

(продужиѣесе)

ПАОЛО и КАМИЛЛА.

Новелleta

сь нѣмачкогь одь Голуба.

I.

„Возару чамаць!“

Повиче тако око поноѣи дивно лѣпъ
Паоло, пунъ жара, — тренутакъ немогѣи до-
чекати, кои бы га у крило свое миле любез-
нице преместіо.

Одма прикучисе возарь, — умотанъ,
само му свѣтлеѣе очи сѣваху изподь ка-
банице.

„Куда?“

„Кудь свакдань!“

Обое сѣдну у чамаць, кои се таки одь

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

баира отисне. — Дубока тишина е владала међу њима, коју најпосле Паоло прекине.

„Зашто си тако умукнуо?“

„Брижань самь господару!“

„Я бы говорю!“

„Я бы слушао.“

„Ал' ако ти я заповѣдимь, да говоришь?“

„Заповѣдати можешь, да возимь!“ И опетъ тишина е слѣдовала овомъ одговору.

Брзо су се одвезли у прекрасной ноћи лѣтної. Сѣнке зданія предугачке изпружаше се по води. Паола срце било е яче, него весло таласе. Возарь сѣђаше љутаюћи, смѣюћи се и псоваюћи; гонио е чамаць као вѣтарь брзо напредъ.

Єдва дођоше на мѣсто.

Паоло похити у дубоку пуну ноћ, и уђе у мала вратаца. Єданъ единый прозорь цѣлога зданія е текъ веѣма быо освѣтлѣнь.

Возарь ниє смиріосе; онь е дркѣући похитіо за њимь и погледао скрежеѣи зубы къ тавно пламтеѣой свѣтлости у собу.

Два стаса смотри, кои се у полюбци топе, — рукомь се маши за ятагань.

„Проклетый“ — повика съ претњомь и дигнутомъ десницомъ, и љутаюћи врати се опетъ на брегъ.

II.

„Возару чамаць“ тако викне Паоло после єдиногъ сата; а онь прикучисе, умотанъ и текъ ясне очи сѣваху му изподъ кабанице.

Паоло са своіомь сладкомь любомь сѣдне у чамаць.

„Ноћ е прекрасна, уживаймо ю милко. — Вози низъ каналъ доле ты, што си езикъ изгубіо!“

За се одговара овай:

„Єзикъ не, али ню“ яспіє: „да имамь любу тако лѣпу, као вы, тако вѣрну, као вы, быо бы сасвимь друге волѣ.“

На гласъ овогъ говора задржѣесе лѣпа Камилла, и загли стрепеѣи любезника.

Све яче е біо возарь таласе, рекао бы да е њѣка престрашна чувства утишати хотѣо!

„Ты дакле любе немашь, и зато си тужань?“

„Любу немамь никакву — али имамь жену,“ тако замрмля скрежеѣи зубы; но смѣста у изумлѣнію најсилніє лютине тако викне, да су њѣгови гласи далеко одечали по тавнымъ водама: „Да, я имамь жену, чуй Венеціо, я имамь жену, коя мою любовь, любовь съ невѣрношчу награђава“ —

Ове рѣчи застраше любавнике, и свога грѣха грижомь уплашени, страшно предчувствуюћи, заглесе яче!

„Да, я имамь жену“ то изрика возарь „она мысли, да самь на край свѣта удалѣнь, али я самь овде, да бы іой лажливо налиціє вѣрне любви сниміо!“

„Познаешь ли ме?“ —

„Боже, мой мужь — грофь —“

„Мужь? — њѣкада — садъ возіоць твоєгъ блудника. Я самь видіо свѣтлость жижка, и съ њимь мою утѣху гаситисе. То е душу мою помрачило! Као одмаститель стоимь овде, — нека таласи запреѣеной любви сада покровъ буду!“

„Убицо! повика Паоло за свой ятагань машаюћи се“ али брзо одѣкну њѣгове рѣчи, чамаць накренесе на єдну страну, и преврне.

Камилла и Паоло чврсто загрлѣни, полюбцемь — смрти се предавши — удавесе; и ни єданъ уздисай любви неизтече више изъ њіова срца.

Грофь изплива на баирь, и баци дивячкій, смѣюћи се, погледъ єданъ изумлѣнія на таласе.

ТРГОВИНА И ИНДУСТРІЯ.

Лондонъ 21 Августа 1842.*)

Онымъ испитательима, кои желе духъ, просторъ, и успѣхъ дѣятелне снаге єдинога народа опи-

*) Овай допись, као и остале изъ Лондона у нашимъ листовима шилѣ намъ єданъ землякъ нашъ Србинь, тамо трговине ради садъ находеѣи се.

сати, и пресудити, нужно е преко свега, да се најпре са нѣговимъ грађанскимъ одношењима упознаду. Ја се нимало несумњамъ, да су таква у смотренју Енглеzке, што се начина живљѣња кодъ отиѣвни редова тиче, одъ части цѣлой Европи позната; али значај, кои се у душевномъ изображенју, и у постуцима сиромашниѣ классе жителя изражава, мало е коме познатъ. Збогъ тога су страни списатељи примѣтно склонѣни, нарочито што се тиче южне половине Енглеzке, гди се маиѣ фабрика и заведенја налази, да суровость, и простоту предпозлажу. Овакови едини, доста неправедни, одъ страны пролета произлазећи огледи, рађајусе обично чрезъ плиткопонятна зная и умствованја о воспитанју народа. — Поводомъ што прошасты година одъ надлежне власти учинѣна покушенја за рукомъ изишла нису, т. е. да се уредбе уведу, кое бы сиромашниѣ породице приморале, да своју дѣцу крозъ цѣлу годину непрестано у школу шалю, многи су и на такову мысао были пали, да за душевно изображенѣ и за елементарне науке мало, или скоро ништа учинѣно не. При овой важной точки валя намъ дуже пробавити, и безпристрастно судити (къ чему се навластито доволно изображенѣ изискуе); ербо, не само што кодъ слободногъ народа приморанѣ у наведеномъ виду меета имати неможе, него шта више нужно бы было границу поставити самовластју и мутнымъ понятјима, гди се у смотренју народногъ воспитанја најстрожје догме или гаталице приписую?! — Слѣдство е обично оваковы незодозрели уредба тупость духа, и препона нѣговомъ развитку, безъ чега се човекъ животиньи уподобљава! — Да духъ времена, кои е школска правила, о којима рѣчь водимо, непосредствено после несрећногъ прикљученја францужки ратова (1815) породю, друго допуштао не, но да е само такове учени намѣре, као за најспособниѣ признао, можесе истина допустити, али да те исте уредбе и основи школски остальымъ народима и земляма на ползу служити немогу, не да се противорећи! Међу тимъ, при цѣломъ недостатку у народномъ воспитанју и наукама, опетъ могу слободно казати, да е у истомъ времену т. е. последиѣ 1823 године, душевно изображенѣ ниже классе народа, веќе кораке напредъ учинило, него у икојој части света. Ову цѣль достигли су Енглези чрезъ слободу, кою у обзире воспитанја и обучавања дѣце уживаю; или просто рећи, Енглези нису приморани своју дѣцу само посредствомъ штице, црвене велике таблице, и шареногъ буквара наставлати.

Ова наведена обстоятелства ја добро познаемъ; иначе небы са ономъ смачношю, кою самъ у новимъ моимъ дописима изреко, казае да побуна по-

сленика противъ свои господара опасно намѣреи на себи неноси. Тако е дакле повратакъ къ миру и послу само на добромъ и мирномъ поведенју побуйибы посленика основанъ. Къ овому навластито принадлежи практично познванѣ правога станја ствари, и извѣстность, да се Енглези времену приближую, кое ће имъ веќе радиѣ, болѣ заслуге, и слободна пространја саобраштенја и трговине донети. — Кадъ небы было чувства умѣрености, правога познванја ствари, и доказателства на то, т. е. да нити е было, нити ће бити времена, кадъ небы „сиромаси“ и „богати“ живили, а да већа часть жителя за хлѣбъ насущный радити мора, и да е друго станѣ ствари у сну, а друго на яви, у кратко, да не было практичногъ проицателства, небы се запта ни миръ тако ласно повратио. Али Енглези сматраю практична зная и дѣятелности за вышій степенъ народногъ изображенја, него само теоретична вѣжества. — Погледајмо далѣ на народе по остальымъ државама. Наѣнемо вышину сиротиѣ; и ове се число одъ године до године умножава. — Едино зная читанја и писанја не рађа нагонъ къ уредности, прилѣжности и благостоянју: права се воля къ тому само чрезъ разумна практична доказателства праве стазе побудити може! Чему наравно нису оне елементарне школе довольне, гди се чита „Петеръ малый крадецъ, глоговъ колацъ и вампѣри,“ пакъ јошъ и „руководство къ славенстѣй грамматицѣ!“ — Што бы было по другимъ државама, да се милионъ просты посленика или болѣ рећи надничара на еданпуть побуйи и дигне противъ свои господара и ранителя? И шта е полезниѣ, поредъ елементарне и практичногъ вида школе уводити, или при садашнимъ до века остати? одговорите и вы любезна браћо, одъ мене удалѣни мѣли Србљи! сынови рода юначкогъ! рода славногъ и умногъ!!! —

Очекуесе велика дѣятелность у свима струкама овдашњи производа, и чрезъ то, као и чрезъ будзаштость (ефтинюфу) ране живость у домаћемъ потрошкѣ (Consumption). У обште ни у коіој земљи невлада у елу и циѣу потрошакъ до саме раскошности, као овде кодъ Енглеза. —

Овдашній еданъ искусни штатистикъ цѣни робе свію енглеzки фабрика и руководѣни заведенја, кое се преко године производе, на 180 милиона фунтій штерлинга, (1.800 милиона фор. сребра). Одъ ове робе се за 46 мил. фунтій штерл. у земљи потроши. Наводимъ ово на истини основано станѣ башъ зато, да покажемъ: одъ каквогъ е ванредногъ простора, и одъ кое е велике важности домаћій потрошакъ свію предмета. —

ДОПИСЪ.

В.—15 Авг. 1842.

Ко није, као ја, 7 година у Београду био, тај се мора чудити промени, која је за то време учинена, како на обалу београдску ступи. И куће, и ноштво, и начин живота, све полако добива облик европејски. Кућа се прави доста, између који има доста уредни, лепа и темелјни. Нова приватна кућа књажевска, Г. Јефрема, Г. Г. Браће Симића, Шлосерова, Совјетска, могле би се као лепе куће и у Пешти да стоје сматрати. Често се чују и каруце да звече по калдрми, кое се пре неколико година није чути могло. И људи помало слободније и необзирући разговарају, а опомињам се, да су се 1826 и 1835 године, које сам за штогод запитао, добро обазирали, кад су ми говорили, и управ мислили, да и дувар уши има. Тога сад нема. По свему се види и познаје напредак; а шта је ту промену на боље преузроковало, то свако, ко обстоятелства оне земље зна, лако погодити може. Сад већ неби непријатно било живети у Београду, за сваког да богме не; за оног, који Београд мери, и суди о њему, као о Пешти, томе ће фалити лепе елегант кафане, фијакери и друге европејске потребе, али онај, који зна шта је она варош пре неколико година била, и који искру љубави у себи осећа, спироу своји тамошњи санародника — тај правије суди, тај блажије о свему мисли. Театар е, ако га и немислим са бечким дворским театром сравнити, слаб, преслаб. Г. је Штајн, осим што јошт јако рвацки речн акцентуира, за младе ролле неприлична, особито што се близу гледаоца игра, па се сасвим обмана (Tauschung) губи. Г. Капдепорт има талент за театар, али слабо карактере штудира, у сваку роллу меша плеткаша (Intrigant), за кога е врло згодан, осим тога брзо говори. Г. Исаковић је удесан, али проклетница што неможе речи човек, чувати произносити, већ место ти љовек, љувати изговара. Г. Г. Бадлаја и Тколца писам у главнијим роллама видијо, зато се уздржавањем о њима говорити, а о другом персоналу сасвим љутим.

(коначњ слѣдуе)

ДОМАЋЕ ВЪСТИ.

Родољубиви принесци на фондъ школскій подъ руководствомъ депутацие находећи се.

У готовомъ новцу б. вр.

Никола Поповићъ, трговацъ изъ Мезишеђеша, 1000 фр. — Свто Попанешковићъ, судацъ Св. Андрейскій 1000 фр. — Јованъ и Намумъ Бозда, трговци изъ Балаша Ђармата 600 фр.

Изъ Карловаца 31 Авг. т. г. Народниъ Соборъ — гласъ милый свакоме Србину. Свеча-

ность, којомъ е овај отворењ, ест редка, и спада међу найдичниа славодобыѣа народности србске. — Одъ стране племенитогъ новосадскогъ магистрата још су пріе за дочекъ Кралѣвскогъ Комисара уредбе учинѣне. Тако е јуче на вече депутација одъ племенитогъ магистрата и избране обштине на сусреть Г. Крал. Комисару похитила, и на граници новосадскогъ атара кодъ села Јрка дочекала, поздравивши га пуцњивоњ топова. Овде е Г. Кр. Комисару новосадскій варошкій капетанъ Г. Драгутињ Грегушъ, кои е депутацију предводіо, поздравително слово изговорио. Чета вармеѣки коняника и поданика Г. Кр. Комисара спроводила га е изъ Темерина, његовогъ спанлука. — Кадъ се овај свечаный спроводъ данасъ око деветъ сатій изъ ютра у Новомсаду огласи, грунуше са свѣ страна звона, кликъ и гласъ народа „ево намъ милогъ Кралѣвскогъ Комисара на народниъ нашъ соборъ“ — громко еачи. Садъ е свакомъ Србину срце одъ радости заиграло; и на еданпуть у домовы, особито близу главне улице, никогъ небыяше: старо и младо, здраво и слабо на улицу е изтрчало, да види и поздрави ово величанствено появљѣне миле народности наше. Гласъ се разлежаше: слава Богу! хвала на милости Цару нашем! — Кадъ е свита у варошъ ступила, напредъ су два, а за њима три варошка коняника ездиле — радостну вѣсть о долазку Г. Кр. Комисара оглашавајући. За овима на њѣко одстояніе по зраку е виласе црвена застава, којой е слѣдовала сздека чета Темеринаца и Јрчана, вѣрны поданика Г. Кр. Комисара, кои су ову србску свечаность топлодушно величали. После овы яхали су вармеѣки и варошки новосадски коняници, кое е предводіо вароши новосадске Лайтнантъ. За овима у свѣтлой колесници увидисмо Г. Кр. Комисара, кога е спроводила споменута депутација магистрата и обштине новосадске. Одсвуда екъ, одсвуда радости кликъ! — Кадъ е овако спроводъ до варошке куће стиго, Г. Кр. Комисаръ ту се сиѣ и преобуче. Овде га Г. варошкій судацъ и остала Г. Г. сенатори, свештенство, избрана обштине, грађани, тридесетнице и соларе чиновници съ najveкомъ радосћу уљудно примили су. Г. судацъ Францъ Лангъ латински е Г. Кр. Комисара у име вароши поздравіо, на комъ езику е и Г. Кр. Комисаръ љубавно одговорити милость имао. Докъ е ово чинилосе изъ Петроварадина градскій командирендеръ Нѣ. Ексц. Г. Марко Баронъ Чолићъ са цѣлымъ генералитетомъ и вышнимъ хоромъ офицера Г. Кр. Комисару на подвореѣ доѣе. — Сва ова свита за тимъ е Г. Кр. Комисара крозь Петроварадинъ, гди су обичне войничке почести чинѣне, пратила. На граници карловачкогъ атара прва депутација, коя е састајласе изъ Г. Г. Епископа Евгенія

Иоановића и Стефана Поповића, Г. Архимандрита Самуила Маширевића и остале войнички и грађански депутирта, срдочно е дочекала Г. Кр. Комисара, гди га е Г. Епископъ Евгенийъ Иоановићъ латинскимъ езикомъ поздравио, и одъ иѣга одговоръ добыо. Друга депутација на капи карловачкой у особама Г. Г. Епископа Пантелеимона Живковића и Платона Атанацковића, Г. Архимандрита Сротеа Мутибарића и остале депутирта одъ войничке и грађанске стране, Г. Кр. Комисара е предусрѣла, и чрезъ Г. Епископа Пантелеимона Живковића латинскимъ езикомъ поздравила, и на истомъ езикѹ одшодравъ добыла. — Веѣъ се тутява топова, звукъ звона, гибанѣ цѣлога становичтва у Карловцима чу. Радость на лицу свию многобройны присутвуюћи нечувена и невиѣена изьявљивашесе. Овде е веѣъ опазити было, да се и чинѣ и стаиѣ и редѣ сталежа у овой избобилной радости неразликваше. Нитко ни е одличия сирама свое особе тражио, сви чувствоваху едну обшту радость, — сви говораху ево намѣ Кр. Комисара, ево нашегѣ конгреса! Свуда е видилосе, како войникъ са грађаниномъ, свещтеникъ са найниже класе човекомъ обшту радость дѣли. — Овакова, а не друкча морала су быти и златна времена подѣ Сатурномъ, коя мы пресрекли подѣ благимъ скиптромъ аустрискимъ данасѣ уживамо! — Све ближе свечана свита стуна! све веѣа радость и усклицанѣ по народу дижесе. — Та и сама наравь као да е саучасе у овой свечаности имала. Юче облачно и кишовито быяше, данасѣ пакъ небо найведриѣ, найчистѣ и найвеселѣ надѣ Карловцима указасе. — Кадѣ веѣъ у величанственомъ сироводу на мѣсто Г. Кр. Комисарѣ стигне, дочекаю га предѣ враты варошке куѣе, гди му е конакъ опредѣлѣиѣ, Г. Г. Епископи Георгій Храниславъ, Иосифъ Раичићъ и Герасимъ Раѣъ са остальымъ клиромъ и свымъ у реду стоѣимъ народнымъ депутиртима. Овде се садѣ веѣъ и поставлѣный редѣ удржати ни е мого. Хтѣде Г. Администраторѣ митрополиѣ Г. Кр. Комисара словомъ поздравити, али разлежући се народа ускликъ, звукъ звона, тутява топова, весела хармонія музыки, коя намѣ милу иѣсму: „Дай о Боже да намѣ живи царѣ и краль нашѣ Фердинандѣ“ найумильниѣ проглашаваше, изговорити му недаде. Кадѣ дакле никомъ начиномъ кликъ народногѣ усклицаня утишатисе немогаше, Г. Кр. Комисарѣ позволѣи су у дворани конгреса одѣ Г. Администратора у име вѣрныи Србаля искреный поздравъ на латинскомъ езикѹ

примити, и на истомъ езикѹ милостивый одговоръ подѣлѣти. — Кадѣ се у дворани ова слава сврши — юшѣ е на улици траяла и продужаваласе. Кадѣ е изговоріо слово Г. Комисарѣ, чу се изѣ дворане *vivat*, а на улица одѣкъ живіо грофѣ Сечень заграми. Живіо и я велѣмъ, и витежку главу неувельымъ ловоромъ нажитіо! — Ова слава, ова свечаность миле народности србске само се чувствовати може, а никомъ перомъ описати. — Д. І. П.

СВЕСЛАВЕНСКА ВѢСТЬ.

Приватне вѣсти изѣ Атене гласе, да факултетѣ тамошнѣгѣ свеучилишта раде и настоѣ, да се на свеучилишту подигне катедра славенски езика.

ШКОЛСКЕ ЗВАНИЧНЕ ВѢСТИ.

Одѣ стране Врховногѣ Надзирательства г. н. с. народныи школа овымъ се свима, кои су одѣ иѣга допущенѣ добыли, да испыте изѣ препарадски наука приватно положити могу, обявлюѣ: да ради испыта предстати имаю препарадскомъ заведѣнію у Сомбору одѣ 22 Септембра до 1 Октобра, а у Араду одѣ 19 до 23 Октобра по нашемъ календару, и то съ писменымъ данымъ иѣмъ допущенѣмъ.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

Една чувствителна Енглезка изѣ девѣтъ година у Лондону 22 Юлія скочила е съ прозора на землю. Разбила е чашу, на е побояласе, да ю неѣе родители исовати. На иѣколико дана пре смрти яко тужаше, што су юи родители сиромашни, на зато мора у худымъ хальинама по вароши да иде.

(Sp.)

Смртъ Херцога одѣ Орлеана знаменита е и исторична. Одѣ год. 1643, дакле одѣ 200 година, у Французкой ни е еданъ наслѣдникъ или сынъ умрлогѣ краля непосредственно на престолѣ се попео.

(Sp.)

Дика и гиздость Беча, кула на цркви Св. Стефана до двѣ године быѣе опетѣ у своей высини и величанству. Десѣтъ хватіи иѣговогѣ врха е оборено, и до данасѣ е веѣъ 25 стопа изѣ нова подигнуто.

(Sp.)

ПРОМЕНА ДУѢАНА.

Подписанныи узѣма си честь понизно обявити, да е онъ подѣ фирмомъ К. Терпико познату трговину артиѣ, коя е садѣ одѣ 7-га Юлія т. г. у великой куприской улици подѣ фирмомъ В. Козма, будући ю подѣ единымъ своимъ именомъ води, изѣ Вранѣишѣе у Барона Синѣ куѣу на ѣошку сирѣфу иѣмачкогѣ театра у великой куприской улици прѣместію.

Найучтивѣе захвалуюћи за досадашню поклѣнѣи му повѣреность, благонаклоности и у напредѣкъ прѣпоручѣсе.

У Пешти 2-га Септембра 1842.

Василѣ Козма
Трговацѣ артиѣ.

Листѣ овай излази два путѣ у седмици, свакогѣ Четвртка и Неделѣ, Четврткомъ на по табака съ образомъ ношава, а Неделѣмъ на читавомъ табаку. — Предлатити се може на свакой ц. кр. пошти съ полгодишнымъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанѣе 4 фор. 36 кр. ср., и у экспедици Пештанско-Будимскогѣ Скоротече, находекой се при учредничествѹ у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) Nro. 349.